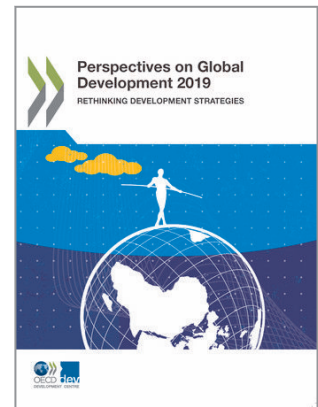

OECD *Multilingual Summaries*

Perspectives on Global Development 2019

Rethinking Development Strategies

Summary in Polish

Przeczytaj całą publikację pod adresem: [10.1787/persp_glob_dev-2019-en](https://doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2019-en)

Perspektywy globalnego rozwoju 2019

Na drodze do stworzenia nowych strategii rozwoju

Streszczenie w języku polskim

"Nowe znaczenie rozwoju"

Od okresu II Wojny Światowej, podejście do rozwoju ewoluowało, a sposób jego postrzegania oraz praktyki zmieniały się wraz z upływem lat w zależności od dominujących wzorców. Powszechny w latach powojennych nacisk na industrializację, planowanie i rozwój w latach 60. ustąpił miejsca strategiom transformacji strukturalnej, a w latach 70. - teorii zależności. W latach 80. i 90. Konsensus waszyngtoński wsparł stabilizację makroekonomiczną oraz zmiany strukturalne. Panujący zaś od lat 2000 trend wprowadzania strategii zorientowanych na cele doprowadził do opracowania Milenialnych Celów Rozwoju, zastąpionych później Celami Zrównoważonego Rozwoju.

Pomimo ciągłego braku ogólnie przyjętej definicji, coraz częściej przyjmuje się, że rozwój powinien być związany z realną poprawą jakości życia i samopoczucia. Jak tego dokonać? Czy reformy, które doprowadziły do rozwoju pewnych krajów we wczesnej epoce industrializacji, powinny być teraz przyjęte za przykład do naśladowania w krajach rozwijających się? Uprzemysławiające się w ostatnich latach kraje, takie jak Chińska Republika Ludowa (dalej: Chiny), nie przyjęły najpopularniejszych modeli rozwoju. Nasuwa się więc pytanie, jakiego typu strategię rozwoju należy wprowadzać, aby osiągnąć wyższy i zrównoważony poziom jakości życia.

Strategie rozwoju muszą być dostosowane do nowej sytuacji na świecie

Ostatnie trzy dziesięciolecia to okres ważnej transformacji światowej gospodarki, która oparta jest o proces określony w niniejszym raporcie jako "przenoszenie bogactwa". Od lat 1990 wzrost w krajach rozwijających się takich jak Chiny lub Indie był szybszy niż średnia OECD. W połączeniu z dużą liczbą ludności, powyższe różnice wzrostu przekształciły światowy krajobraz makroekonomiczny.

Ten nowy układ gospodarczy na świecie powstawał w trzech etapach:

- Otwarcie Chin, Indii oraz dawnego Związku Radzieckiego na światowe rynki od lat 1990.
- Drugi okres - od roku 2001 do światowego kryzysu gospodarczego z 2008 roku - charakteryzował się szeroko rozpowszechnionym dostosowywaniem się krajów biednych do rozwoju coraz bardziej zależnego od Chin. Szybka urbanizacja oraz industrializacja w Azji doprowadziła do wzrostu cen surowców.
- Niedawny etap z lat 2010 charakteryzował się tymczasowym spowolnieniem procesu przenoszenia bogactwa, co zostało spowodowane recesją na światowych rynkach oraz transformacją Chin z gospodarki opartej na produkcji i eksporcie w kierunku usług i konsumpcji, które doprowadziły do spadku cen surowców.

Zjawisko przenoszenia bogactwa miało silny wpływ na globalny rozwój. Przekształciło ono sieć stosunków gospodarczych w kwestii handlu, finansów i migracji. Przyspieszyło ono także światowy rozwój gospodarczy, wyzwalając miliony ludzi od ubóstwa. Zmieniło ono także światową strukturę zarządzania.

Do roku 2010 kraje rozwijające się odpowiedzialne były za 42% globalnego handlu towarem, z czego połowa dotyczyła przepływów między krajami południa. Chiny pełniły tu kluczową funkcję - od czasów światowego kryzysu finansowego import z Chin stanowi główny motor handlu na osi południowej.

Gospodarki wschodzące także stały się ważnym źródłem finansowania rozwoju; odsetek darczyńców z krajów wschodzących w finansowaniu rozwoju w inny sposób niż poprzez mechanizmy Oficjalnej Pomocy Rozwojowej wzrósł z 6% do 13%. Chińska inicjatywa "Jeden pas i jeden szlak", zakrojona na szeroką skalę międzynarodowa strategia rozwoju zorientowana na łączenie krajów z Chinami, dalej pogłębia integrację na osi południowej.

Strategie rozwoju nie mogą zakładać, że wzrost gospodarczy automatycznie polepszy jakość życia obywateli

Wzrost gospodarczy w krajach południowych nie rozwiązał wszystkich problemów. Bezwzględne i względne ubóstwo w niektórych krajach się pogłębiło. Ponadto w wielu przypadkach zwiększyły się także różnice dochodów, a industrializacji i urbanizacji towarzyszyła degradacja środowiska naturalnego.

Fakt, że wzrost PKB nie rozwiązał wszystkich problemów nie powinien stanowić niespodzianki. Nawet Simon Kuznets, który jako pierwszy zdefiniował w 1934 roku PKB, ostrzegał przed używaniem tego wskaźnika do pomiaru dobrobytu. Tym niemniej już 10 lat później na konferencji w Bretton Woods PKB zostało uznane za główne narzędzie do oceny stanu gospodarki krajowej i przez wiele dziesięcioleci było postrzegane jako wskaźnik dobrze odzwierciedlający szeroko rozumiany rozwój.

Jeśli przyjąć jednak bardziej holistyczną wizję rozwoju, która bierze pod uwagę różne kwestie jakości życia, ich rozkład w społeczeństwie i ich trwałość, sytuacja okazuje się bardziej złożona.

W skali świata wskaźniki dotyczące jakości życia często są silnie skorelowane z PKB na osobę. Tymczasem relacje między jakością życia a PKB na osobę zmieniały się wraz z biegiem lat. W tej kwestii wyróżnić można dwa okresy:

- Od 1820 do 1870, kraje z wyższym PKB na osobę nie zawsze wykazywały lepsze wyniki odnośnie jakości życia.
- Po roku 1870, związek między PKB na osobę i wskaźnikami dotyczącymi jakości życia stał się silniejszy, co związane było ze spadkiem cen importu amerykańskich towarów spożywczych w Europie, który doprowadził do wzrostu płac realnych, do wprowadzenia nowych systemów demokratycznych, dokonania odkryć w dziedzinie wiedzy medycznej, a także nowych reform polityki społecznej.

W pierwszych latach industrializacji, od 1820 do 1870 roku, wzrost PKB krajów zindustrializowanych wynosił ok. 1-1,5% rocznie. Pomimo stosunkowo słabego tempa, PKB niewątpliwie wzrastało, wzrost ten nie miał jednak praktycznie żadnego wpływu na jakość życia społeczeństwa. Ten "paradoks pierwszych lat wzrostu" był ceną, jaką kraje, które wcześniej podjęły industrializację, musiały zapłacić za szybką urbanizację i proletaryzację.

Począwszy od lat 50. kraje, których wzrost zaczął szybko przyspieszać, można było odróżnić od krajów, które rozwinęły się jako pierwsze, dzięki zjawisku "nadganiania" lub konwergencji PKB na osobę:

- W Ameryce Łacińskiej postępy w kwestii jakości życia były wyraźniejsze niż wzrost PKB na osobę
- W Afryce wzrost wskaźników jakości życia był względnie lepszy niż PKB na osobę, choć nadal odnotowuje się tu stały i pogłębiający się rozdźwięk względem reszty świata.
- W Azji spektakularnemu wzrostowi gospodarczemu towarzyszył znaczący postęp odnośnie wielu - choć nie wszystkich - kwestii związanych z jakością życia (średnia długość życia, edukacja).

Strategie rozwoju muszą odpowiadać nowym tendencjom i wyzwaniom

Poza celami związanymi ze wzrostem gospodarczym, większość aktualnie opracowywanych krajowych planów rozwoju koncentruje się na zagadnieniach włączenia społecznego i kwestiach środowiskowych. Niewiele z nich bierze jednak pod uwagę megatrendy i związane z nimi nowe wyzwania i możliwości.

Niektóre wyzwania znane są z przeszłości - ryzyko spowolnienia światowego wzrostu, protekcjonizm handlowy, pogłębienie się różnic, wzrost liczby ludności i osłabienie globalnych mechanizmów zarządzania.

Pojawiają się jednak także i wyzwania nowego typu, których wcześniej zindustrializowane kraje nie doświadczyły. Wśród tychże wymienić można nowe zasady panujące na świecie, współzależności między krajami, bezprecedensowe wyże demograficzne, znaczna mobilność ludności, ryzyko pandemii i zmiany klimatu. Ponadto, nowymi wyzwaniami są także nowe technologie, powszechna cyfryzacja, automatyzacja, sztuczna inteligencja i biotechnologia.

Strategie rozwoju na XXI wiek

Wschodzące gospodarki przyjmują i będą przyjmować ścieżki rozwoju odmienne od tych, którymi podążały kraje wcześniej industrializowane. I tak, ze względu na zjawisko przenoszenia bogactw nowe strategie obejmują silniejszą współpracę między krajami południa, przepisy prawne łączące migracje i rozwój oraz nowe sposoby na rozszerzenie osłony socjalnej.

Doświadczenia sugerują, że strategie te są przydatnym narzędziem, które pozwala zapewnić zrównoważony wzrost, przy którym brane są pod uwagę kwestie społeczne i środowiskowe. Historia uczy nas, że zamiast jednego schematu rozwoju dla wszystkich krajów, skuteczniejsze są wielobranżowe, partycypacyjne, wielostronne i opracowane specjalnie dla danego regionu geograficznego strategie rozwoju, które wprowadzane są przy zapewnieniu niezbędnych środków i przepisów prawnych.

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Przeczytaj pełną wersję w języku angielskim w iBibliotece OECD!!

© OECD (2018), *Perspectives on Global Development 2019: Rethinking Development Strategies*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/persp_glob_dev-2019-en